

[Poul H. Møller]

Vi tilsiger en velvillig behandling.

Lis Starcke (DR):

Vi er i retsforbundet tilfredse med, at man nu vil lovfæste det, der længe har været praksis, og så kan vi godt kalde det et lille fremskridt i det nordiske samarbejde. Vi vil i udvalget gerne medvirke til at gennemgå de tekniske detaljer, så vi får det bedst mulige lovforslag.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for venlig modtagelse af lovforslaget. Jeg er enig med de ordførere, der har sagt, at der er en række bestemmelser af mere teknisk art, som det er rigtigst at diskutere i udvalget fremfor i salen, i hvert fald i dag. Jeg vil derfor nøjes med at gøre 4 korte bemærkninger.

Først til fru Winnie Møller, som spørger, om der ikke er mulighed for, at man ved at anerkende faderskaber, som er anerkendt, om man så må sige privat, i et andet land, risikerer omgælder. Det drejer sig om faderskaber, hvor man anerkender faderskab til en person, der er over 18 år. Det skal vi naturligvis se nærmere på i udvalget. Man har ikke fundet, at der var nogen risiko i så henseende, men det er da muligt, den er der.

Jeg skal gerne imødekomme fru Nathalie Lind med hensyn til en overvejelse om en anden formulering af § 2.

Jeg vil gerne sige til hr. Glistrup, at jeg ved, at man i Europarådet overvejer at tage spørgsmålet om ensartede regler for et større område på dagsordenen. Det er klart, at det er noget, der vil få virkninger her i landet, i det omfang det lykkes, men det er naturligt for os at begynde på det nordiske plan.

Jeg er derimod ikke sikker på, at det vil være hensigtsmæssigt at slette – som hr. Glistrup var inde på – nr. 4 i § 3, hvor man holder en ventil åben for at kunne sige nej til faderskaber, der, som der står, vil være åbenbart uforenelige med grundlæggende danske retsprincipper. Men det er også en sag, der egner sig for nærmere drøftelse i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån.

(Lovforslag nr. L 18. Fremsat 9/11 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Det foreliggende lovforslag omhandler en bemyndigelse til finansministeren til optagelse af et indenlandsk statslån i form af obligationer på i alt 35 mia kr. og udstedelse af indenlandske gældsbeviser til et samlet beløb af i alt 10 mia kr. Formålet med udstedelsen af disse papirer er at opsuge likviditet og dermed modvirke virkningen af den likviditetsudvidelse, som følger af underskuddet på statens finanser. Det må derfor betragtes som et led i den samlede økonomiske politik, som nødvendiggøres af den økonomiske situation, vores land i disse år befinder sig i.

Det forhold, at finansministeren bemyndiges til at optage lånene, indebærer ikke automatisk en pligt til, at han skal gøre det. Der er en ret rimelig vid ramme i de her nævnte tal, og det vil afhænge af den økonomiske udvikling i øvrigt, i hvilken takt disse papirer afhændes.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne give tilslutning til lovforslaget og tilslutning til en hurtig behandling i finansudvalget.

Glistrup (FP):

I bemærkningerne til lovforslaget anføres, at staten forventer et underskud i 1980 på 42,9 mia kr., men som kilde herfor angives den finansredegørelse, som blev omdelt her i folketinget for nu efterhånden 44 dage siden. Det går jo stærkt nu om dage, og derfor ville jeg gerne spørge finansministeren: hvad er

[Glistrup]

den aktuelle forventning i øjeblikket? Ligger tallet over eller under 42,9 mia kr., og hvor befinder det sig stort set?

Men selv disse 42,9 mia kr., som altså er et lidt forældet tal, er noget, der kan få det til at risle koldt ned ad ryggen på os alle sammen, for det er så langt, langt det største tal, vi nogen sinde har oplevet i Danmarkshistorien – og det efter at hvert af de forudgående 4-5 år har sat rekord i underskud. Derfor er den baggrund, der er for dette lovfor-slag, nok så dystre, og vi kan da være helt enige med regeringen i, at det på nuværende tidspunkt er aldeles uacceptabelt, at der skal rende 42,9 mia kr. mere ud af statskassen i 1980, end der render ind i statskassen.

Fremskridtsløsningen er som bekendt den, at vi siger: i den situation må man sørge for, at der løber lidt mindre ud af statskassen – meget mindre ud af statskassen – således at vi på den måde får underskuddet nedsat. Det vil igen sige, at vi overflytter samfundets arbejdskraft og andre ressourcer fra den offentlige sektor til den private sektor, hvad der som bekendt er aldeles nødvendigt, da det kun er ved produktion i den private sektor, vi kan standse valutagældsætningen og få tilbagebetalt de 71 mia kr., som denne og tidligere regeringer har soldet op. Vi har jo underskud.

Dette forslag fra regeringens side går ud på en anden løsning, nemlig at man vil klare denne forskel ved at låne penge. Når man taler om at låne penge fra statens side, så burde man først og fremmest understrege, at det at låne betyder, at man om føje år skal til at tilbagebetale med renter og rentes rente. Det vil med andre ord sige, at de statsudgifter, der allerede er alt for store – 42,9 mia kr. større end indtægterne – i de kommende år skal være endnu større, nemlig svarende til de renter og afdrag, der skal erlægges på de lån, der her optages. Det er en aldeles uholdbar måde at løse problemerne på, at man på denne måde vil forsøge at slukke et bål ved at kaste benzin på det. Derfor må fremskridtspartiet meget stærkt vende sig imod dette lovforslag. Det kan ikke nytte noget at tro, man kan løse problemerne på den måde.

Jeg ved godt, at man i finansministeriet har den opfattelse, at 42,9 mia kr. inddraget ad lånevejen er noget, som man godt kan tillade sig, for så har aktiviteten i samfundet først været der, altså med andre ord, at de

penge, der indbetales til statskassen ved, at man går hen og køber obligationer, skulle være en anden slags penge end dem, man i givet fald f. eks. vil indbetale i skatter, eller de penge, man kunne spare ved at nedsætte de offentlige udgifter. Men det er nu engang tusindkronesedler af præcis den samme type, der bruges, hvad enten man går hen og køber obligationer, eller man sætter dem i sving ved at have disse umanerlig høje statslige udgifter, der, som figura viser, ganske og aldeles overstiger det, som landets økonomiske bæreevne er til. Det er tusindkronesedler, der lige så vel kan iværksætte eller ikke iværksætte en produktion og en efterspørgsel og dermed have indflydelse på beskæftigelsessituationen. Det er med andre ord regeringens finanspolitiske teoretiske grundlag på dette område. Jeg vil ikke beskyldte regeringen for, at det er med dens gode vilje, at det er gået, som det er med vores arbejdsløshed, med vores betalingsbalanceunderskud, med vores ågerrenterekord osv., men man har altså simpelt hen den opfattelse, at en tusindkrone-seddel er forskellig, alt efter om den slippes ud i form af øgede offentlige udgifter, eller den inddrages i form af låntagning; det er et af de fundamentale fejlsyn, man har gjort sig skyldig i.

Mens det altså er aldeles økonomisk oprørende og i den givne situation fædrelandsdræbende, at man kører med § 1 og § 2 om, at staten yderligere skal gældsætte sig for 45 mia kr., er det, man finder i lovforslagets § 3, socialt aldeles oprørende. I § 3 har man det salgargument, når man skal ud at sælge de pågældende obligationer til folk, at man siger: den indtægt, I får ved at købe disse obligationer til underkurs, og den kursavance, I altså opnår, cementerer vi ved dette lovforslag, så I kan regne aldeles sikkert med, at I kan lave skattefiduser med den; det er jo det, der står i § 3 og intet andet. Der ville selvfølgelig ikke i et sådant lovforslag fra finansministerens side være nogen som helst grund til at optage en skatteparagraf, hvis det ikke havde været, fordi man ville bruge det som et slående salgargument og dermed faktisk tilsikre befolkningen, at der her er en skattefidusordning, som de kan regne med man under ingen omstændigheder vil angribe, fordi den bliver vedtaget i så nær tilknytning til § 1 og § 2. Der var selvfølgelig ikke nogen som helst grund til i en ressortministers lov-

[Glistrup]

forslag at fortælle, hvordan det skattemæssigt skal vurderes efter gældende skattelov; det plejer at henhøre under ministeren for skatter og afgifter. Når man har taget denne § 3 med, kan der altså kun deri ligge det selvstændige, at man siger: nok skal befolkningen trække og slide i det i de kommende år for at tjene ind til at betale afdrag og renter på også disse 45 mia kr., som altså er det, den socialdemokratiske regering nu yderligere kører Danmark hen mod afgrunden med, men der skal dog være én gruppe, som kan være helt sikker på, at den ikke bliver ramt, nemlig den, der begynder at få disse skattefri kursavancer hjem. Det er i meget vidt omfang folk, der går hen og låner penge i banken, f. eks. 10 mill. kr. til 17 pct. rente, som er fuldt fradragsberettiget, det giver 1,7 mill. kr. i fradrag, og så får man 1,9 mill. kr. ind på disse obligationer. Det vil sige, at reelt har man tjent 200.000 kr., men da f. eks. de 500.000 kr. er kursavance, kan man, samtidig med at man tjener 200.000 kr., trække 300.000 kr. fra på sin selvangivelse. Det er det, der er indholdet af denne § 3. Jeg siger velbekomme til den måde, som man i dette forslag i §§ 1 og 2 både fører en finanspolitik, der er uanstændig, og i § 3 en skattepolitik, der er uanstændig.

Fremskridtspartiet vil stritte imod dette lovforslag, som kun er skadeligt ud fra enhver synsvinkel. Man må lære også i den socialdemokratiske regering at sætte tæring efter næring, og dette forslag er udtryk for, at man også i den nye regering vil fortsætte med at regere dette land på dårligste beskub. Det er synd for Danmark, at folketingsvalget fik et sådant udfald, at man nu kan se i øjnene, at et forslag af denne art vil blive gennemført, men det bliver i hvert fald ikke med fremskridtspartiets stemmer, det bliver mod fremskridtspartiets kraftige protest.

Palle Simonsen (KF):

Man må sige, at den nye finansminister ikke holder sig tilbage, når han nu kommer og beder om en bemyndigelse til Danmarks-historiens største likviditetsopsugning, for det er jo det, der er tale om. Når man ser nærmere efter i bemærkningerne til forslaget, kan man se, at der i virkeligheden nu for de næste 13½ måned bliver en ramme til rådighed for finansministeren på 69 mia kr. Der

er for så vidt kun én ting at sige i denne forbindelse, og det er, at vi her får en meget klar manuduktion i, hvordan regeringens økonomiske politik er slået fejl.

Det plejer at være sådan, at vi først diskuterer disse bemyndigelser til finansministeren, når finansloven er i hus, men nu kommer regeringen, allerede inden vi kender den endelige finanslov, og beder om at få en bemyndigelse til denne betydelige likviditetsopsugning.

Derfor vil jeg gerne spørge finansministeren, hvad der egentlig er årsagen til, at regeringen allerede på dette tidspunkt, hvor vi ikke kender den endelige finanslov, kommer med dette forslag. Ministeren har en restbemyndigelse tilbage på 6,9 mia kr., så for så vidt skulle man nok kunne klare sig, indtil finansloven var endeligt i hus. Det fremgår jo klart af bemærkningerne til forslaget – og det er også det, der er indgået i debatten tidligere om den slags forslag – at formålet klart er at neutralisere likviditetsvirkningerne af det for store bruttounderskud.

Dertil må man sige, at der sådan set kun er én vej ud af det – det har vi sagt tidligere, og det vil vi formentlig komme til at diskutere meget i forbindelse med finanslovdebatten i december – og det er at bringe statens udgifter ned.

De 2,5 mia kr. i besparelse, som regeringen har bebudet, er ganske klart for lidt i den aktuelle situation. Det er åbenbart, at vi ikke kan skabe balance inden for det kommende finansår, men det er i hvert fald afgørende, at der fra regeringens side kommer en plan, som over en kortere årrække bringer os i en balance, så vi bliver fri for at være vidne til forslag med stadig voksende bemyndigelser.

Vi ser også her en sammenhæng – jeg ved ikke, om det er en af årsagerne til, at ministeren kommer med sit forslag på nuværende tidspunkt – mellem dette forslag og de forslag, som formentlig bliver vedtaget af et flertal i folketinget ved tredje behandling i morgen, nemlig om indskrænkninger i f. eks. forsikringsselskabernes ret til at udstede pantebreve. Vil det sige, at man nu skal til at købe statsobligationer i stedet for og få det styret ind på den måde?

Vi ser også et sådant forslag som et klart udtryk for, at den private opsparing i vores samfund har fået stadig ringere vilkår.

[Palle Simonsen]

Den konservative holdning, når vi nu skal tage stilling forud for den endelige finanslovs behandling, er, at vi ikke har nogen muligheder for at medvirke til et forslag af et omfang som dette, og vi har slet ikke mulighed for at gøre det på et tidspunkt, hvor vi ikke kender regeringens økonomiske politik, som vi forstår først bliver forelagt i begyndelsen af december måned med henblik på en vedtagelse inden jul. Vi må naturligvis kende retningslinjerne i denne økonomiske politik, og vi må, som jeg sagde det før, kende den endelige finanslov, inden vi kan begynde at tage stilling til, i hvilket omfang det eventuelt måtte være nødvendigt at give ministeren en bemyndigelse til at opsøge likviditet i samfundet nødvendiggjort af den budgetpolitik, som regeringen har ført nu gennem en række år.

Jeg skal ikke i øvrigt gå ind i den almindelige økonomiske diskussion om dette – den får vi, som jeg nævnte, under tredjebehandlingen af finanslovsforslaget – men blot sige, at det for os er besynderligt, at regeringen kommer med dette ønske på nuværende tidspunkt. Vi tager det som et udtryk for en fejlslagen økonomisk politik, og vi mener ikke, det er rimeligt, at folketinget skal behandle et sådant forslag, før vi kender rammerne for, hvad regeringen ønsker sig med hensyn til den økonomiske politik fra 1. januar næste år.

Bertel Haarder (V):

Jeg beklager, at jeg på grund af manglende varsel, mens jeg var i finansudvalget, måtte bryde talerrækken, men den sidste forsinkelse her var dog ikke min, men formandens skyld.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Undskyld, jeg tror ikke, man skal gå i diskussion med formanden.

Bertel Haarder (V):

Undskyld.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Ja tak.

Bertel Haarder (V):

Venstre har altid været rede til at hjælpe med at bøde på skaderne i dansk økonomi, også selv om det ikke er vores skyld, at det er gået så galt, som det er. Vi hjælper gerne med at slukke brande, også selv om vi ikke selv har antændt dem. Derfor har vi også været villige til at give skiftende regeringer lånebemyndigelser, så vi kan få opsuget nogle af alle de alt for mange penge, staten pumper ud gennem stigende underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget. Hvis pengene ikke opsuges, bliver de jo brugt til andre ting, herunder indkøb i udlandet, som forværrer betalingsbalancen, og derfor skal denne købekraft neutraliseres.

Men den enorme låntagning har jo nogle meget store omkostninger. Staten oversvømmer obligationsmarkedet og forhøjer den obligationsrente, som erhvervslivet og husbyggere skal betale. Samtidig bliver kommende års skatteydere belastet med enorme renteudgifter, som i de kommende fire år vil sætte underskuddet i vejret fra i dag 20 mia kr. til 30 mia kr. i 1983 og altså alene på grund af øgede renteudgifter.

Statens nettolåntagning har udviklet sig på følgende chokerende måde: i 1976 udgjorde den 22 pct. af nettotilgangen af børsnoterede obligationer. I 1977 udgjorde den 33 pct. af den samlede nettotilgang, i 1978 kom det op på, at staten satte sig på 41 pct. af den samlede nettotilgang eller 14 mia kr. regnet til kursværdi. Denne stigning synes at fortsætte: obligationsrenten er kommet op over 17 pct. og sætter måske rekord netop i disse dage godt hjulpet af diskontoforhøjelsen i september fra 9 pct. til 11 pct.

Samtidig er erhvervenes forrentning af den investerede kapital faldet drastisk. Ifølge den analyse, som Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk har ladet foretage blandt 600–700 danske virksomheder, er forrentningen af den investerede kapital stik mod den øvrige renteudvikling faldet fra 10,5 pct. i 1976 til 8,5 pct. i 1978. Dette kan ikke fortsætte. Det ødelægger, som alle kan se, vore muligheder for at producere os ud af krisen. Det var det, der i september fik venstre til at kræve besparelser og indkomstpøolitik. Det var derfor, vi fik valg, og det var det, vi gik til valg på.

Hvis vi nu forlods gav regeringen denne lånebemyndigelse, kunne der deri ligge en godkendelse af og en opfordring til fortsat

[Bertel Haarder]

letsindighed. Vi vil derfor stille følgende betingelser for at give denne bemyndigelse: vi vil først have beviser på regeringens evne til at leve op til sine spareaftaler; dem bragte statsministeren jo beklagelig tvivl om i åbningstalen. Vi vil være sikre på, at regeringen ikke bare bruger pengene til nye udgifter, og vi vil se realiteterne i regeringens indkomstpolitik, før vi giver tilsagn om yderligere lånebemyndigelser. Vi vil gerne hjælpe med at slukke brande, men vi vil ikke gøre det lettere at være brandstifter.

Ingerlise Koefoed (SF):

I socialistisk folkeparti er vi noget betænkelige ved dette forslag. Vi føler disse gentagne bemyndigelser som en skrue uden ende eller som noget, der kunne tyde på, at finansministeren er i gang med at opfinde det, som ingen anden hidtil har kunnet opfinde, nemlig en evighedsmaskine, et perpetuum mobile. Hver gang man har udstedt statsgældsbeviser og statsobligationer, skal man hurtigt udstede nye for at afdrage de gamle og betale renter af dem. Vi er også betænkelige ved den indflydelse, som statsobligationer og statsgældsbeviser har på det øvrige obligationsmarked, hvor kurserne falder og renterne bliver meget høje. Med den omkostningsbestemte husleje har de høje renter jo ikke mindst betydning for huslejerne. Endelig føler vi det noget akavet at skulle diskutere dette forslag, før vi kender finanslovens endelige udformning.

Men det er da klart, at vi er nødt til at spørge os selv, hvad alternativet til bemyndigelsen ville være. Det kan blive en helt uacceptabel inflation, det kan blive en endnu strammere finanspolitik end den, der allerede er bebudet, og en strammere finanspolitik betyder jo en endnu højere arbejdsløshed, højere skatter for dem, der allerede er ramt hårdt af de voksende proportionale kommuneskatter og den voksende statsskat. Følgen kan også blive en yderligere lammelse af den offentlige sektor med nye nedskæringer, f.eks. i form af nedskæringer i de generelle tilskud, der vil betyde dårligere forhold i børneinstitutioner, plejehjem og andre kommunale institutioner.

Selvfølgelig kunne de skiftende regeringer have ført en helt anden økonomisk politik, så vi kunne have undgået disse stadige be-

myndigelseslove. Man kunne have taget fat på en skattereform, der bl. a. indebar en effektiv jagt på de arbejdsfrie indkomster. Man kunne have taget fat på værdistigningen på jord og fast ejendom. Man kunne have ført en aktiv beskæftigelsespolitik og dermed undgået de store udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse, og man kunne naturligvis have ført en helt anden militær politik. Dette blot for at nævne nogle eksempler.

Men alt det har man ikke gjort, og et af resultaterne er de voksende indenlandske statslån til opsigning af købekraften, hvor den ellers findes – og det er i hvert fald ikke hos lønarbejderne – til afhjælpning af underkuddet på statsbudgettet og til afhjælpning af betalingsbalanceunderskuddet, som det hedder i forslaget.

Ved tidligere diskussioner om statsobligationer og statsgældsbeviser og også her i salen i dag af hr. Glistrup er det blevet fremført, at statsgældsbeviser og kortfristede statsobligationer kan bruges til en slags lovlige skattefiduser. Man kan på et eller andet, sandsynligvis gråt, pengemarked f. eks. låne en mill. kr. til indkøb af statsgældsbeviser og den slags. Man har derved sikret sig et temmelig godt rentefradrag, og når statsgældsbeviserne udløber eller det kan betale sig at omsætte dem, får man en god skattefri kursgevinst og en fin effektiv rente.

Jeg vil spørge finansministeren, om man har overvejet i den kommende betænkning at tage højde for, at den slags ting ikke kan ske. Man kunne f. eks. rationere antallet af statsgældsbeviser, som kan sælges til private.

Det fremgår ikke af lovforslaget, hvordan man har tænkt sig at udbyde statsobligationerne. Hvor mange langfristede og hvor mange kortfristede serier vil man udstede? Hvordan vil de enkelte serier blive udbudt? Jeg tænker her igen på, om man vil rationere, hvad den enkelte kan erhverve sig inden for hver serie. Kan finansministeren mon svare på dette, eller skal det henvises til nøjere drøftelse i udvalget?

I SF vil vi forbeholde os vor endelige stillingtagen til forslaget, indtil udvalgsarbejdet er afsluttet. I statsministerens redegørelse er der jo nogle åbninger imod en anden skattepolitik, en anden beskæftigelsespolitik og en anden boligpolitik. Ser det ud til, at disse forslag bliver realiseret, kan vi nok endnu en gang stemme for bemyndigelsen til optagelse

[Ingerlise Koefoed]

af indenlandske statslån som en slags lapperi, indtil de andre forslag begynder at virke.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg kan på det radikale venstres vegne sige, at vi, som vi plejer, kan tiltræde, at der gennemføres en lov af denne karakter. Vi har ikke noget ønske om ved denne lejlighed at starte en længere finanspolitisk eller økonomisk-politisk diskussion, som der jo ellers nok er god baggrund for i dette lovforslag, men jeg skal alene gøre den bemærkning, at vi finder, det kunne være rimeligt, om vi gav os tid til at kigge lidt på det problem, det er, at man nu ligesom accepterer, at disse statsobligationer får en stadig længere løbetid og derved bevæger sig ind på det, man kalder for det normale kapitalmarked. Det er et synspunkt, vi tidligere har fremført, men det er jo et synspunkt, som presser sig stærkere på, jo større beløbene bliver, og jo længere løbetiden bliver.

Jeg vil gerne gøre en bemærkning i anledning af et par ord, der faldt fra hr. Bertel Haarder. Jeg forstår, at hr. Bertel Haarder gerne vil være med til at slukke brande. Jeg synes, det var rimeligt, om han først og fremmest ville være med til at slukke de brande, han selv havde været med til at antænde. Jeg forstår det sådan, at det finanslovforslag, der nu ligger til behandling i finansudvalget, også har venstres præg i sig. I det radikale venstre er vi også parat til at være med til at slukke brande – også dem, andre har antændt.

Arne Melchior (CD):

I CD får vi principielt ikke gåsehud over rent indenrigske dispositioner af den art, der her er tale om, selv om beløbsrammen jo nok ellers kan forskrække enhver. Afgørende må være, om markedet kan optage disse nye beløb, men nok så afgørende er det vel også, hvilke bivirkninger som påpeget af andre ordførere udbuddet vil få.

Vi tror ikke, at den her ønskede disposition bringer Danmark nærmere afgrunden, for nu at tale meget nudansk. På den anden side fører den sandelig heller ikke bort fra afgrunden. Der er kun tale om et symptom på en tilstand, der ikke kan fortsætte.

Jeg har i såvel bemærkninger som fremsættelsestale forgæves ledt efter en argumen-

tation – i hvert fald en argumentation, som jeg kan godtage – for tidspunktet af dette lovforslags fremsættelse og størrelsen af ønsket. Det vil vi naturligvis grave videre i i udvalget. Jeg vil bruge min stemme i finansudvalget til at være med til at trække en anden behandling af dette forslag ud så længe som muligt, nemlig indtil vi kender indholdet af de øvrige dispositioner, som regeringen jo formentlig i december vil forelægge tinget, og indtil vi altså kan vurdere dette lovforslag i lyset af, hvad der ellers skal ske. Det er de andre ting, som vil være afgørende for, om vi skal køre videre mod afgrunden eller bort fra afgrunden, og vi føler ikke, at der er noget hastværk med denne sag. Vi vil sandelig ikke stille os obsternasige, og også jeg kan gøre hr. Bertel Haarders ord om at slukke brande til mine. Det vil vi gerne være med til, men vi må altså lige vide, om vi selv skal kastes på bålet, inden vi tager slangerne frem.

Vi mener ikke, at finansministeren har redegjort for – måske kommer det i hans tale her om lidt – nødvendigheden af beløbets størrelse og tidspunktet for fremsættelsen af dette forslag.

Wilhelm (VS):

Det system, finansministeren ser det som sin opgave at administrere, har det jo i disse år som en kvartalsdranker, og det er derfor ikke første gang, men foreløbig sidste gang i en lang række af gange, at vi behandler problemet med disse stimulanser til vraget.

Jeg skal heller ikke sige meget om det. Vi har argumenteret herom masser af gange, og jeg kan henvise til de begrundelser, vi har givet. Holdningen er uændret: vi er imod bemyndigelsesforslag af denne art.

Jeg skal kun sige én ting, og det er, at vi, hvis det er muligt med den nye finansminister – hvad det ikke var med den gamle – vil forsøge at få belyst, hvad renteniveauet egentlig ville have været her i landet, hvis man ikke nu havde muliggjort en anbringelse på i alt op mod 60–70 mia kr. til 17–18 pct.s effektiv rente for absolut intet at foretage sig. Hvad ville renteniveauet have været for produktive investeringer, hvad ville renteniveauet have været for investeringer i byggeriet, og hvordan ville aktiviteten have været i byggeriet, hvis man ikke havde givet den dér kø-

[Wilhelm]

ren-frihjul-mulighed, som man giver til den passive kapital ved nu med et beløb af den størrelsesorden at tilbyde – for at være aldeles inaktiv, for ikke at oprette arbejdspladser, for ikke at holde byggeri i gang – 17–18 pct. i effektiv rente med skattefiduser osv. osv? Det har vi aldrig kunnet få den tidligere finansminister til bare at forsøge at svare på. Vi ved jo, at de samfundsmodeller, man regner på derovre i budgetministeriet, i virkeligheden godt kunne svare, men standardsvaret har hele tiden været: vi mener, at disse kortløbende lånemuligheder ikke influerer på den lange rente. Selvfølgelig gør de det. Vi vil prøve med den nye finansminister; jeg har ikke de store forhåbninger om, at det vil være anderledes, men vi vil da gøre forsøget.

Chr. Christensen (KrF):

Ønsket om en ny indenlandsk lånebemyndigelse på de 45 mia kr. er i virkeligheden en klar understregning af vor alvorlige økonomiske situation, for pengene skal jo bruges til refinansiering af den betydelige private gæld i udlandet, bidrage til finansieringen af det løbende betalingsbalanceunderskud og neutralisere likviditetsvirkningen af underskuddet på statens budget i indeværende og næste finansår.

Vi føler det, som om det i virkeligheden er at skulle betale for et gilde, der allerede er afholdt, og for ét, man vil afholde. Vi vil gerne se prisen for det sidste gilde, før vi betaler regningen. Vi stemte for sidste finanslov, og det føler vi os selvfølgelig forpligtet over for, men lovforslaget understreger efter vor opfattelse klart regeringens forpligtelse til nu at gennemføre en økonomisk politik, der kan skabe balance i vor økonomi.

Flygaard (DR):

Retsforbundet betragter det foreliggende lovforslag som en konsekvenslovgivning af den økonomiske politik, der er ført, og den økonomiske udvikling, der har været. Jeg skal ikke her medvirke til en længere økonomisk debat – den får vi under finanslovforslagets behandling – men blot sige, at retsforbundet ikke kan medvirke til det foreliggende lovforslags gennemførelse.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg vil gerne sige tak til de ordførere, der har givet tilslutning til at gennemføre forslaget, og som har givet udtryk for forståelse for behovet for at gennemføre en opsugning af den likviditet, der følger af statens budgetunderskud.

Jeg skal gøre nogle få bemærkninger. Det er jo rigtigt som hr. Wilhelm sagde, at synspunkterne med hensyn til disse bemyndigelser til optagelse af indenlandske statslån har været fremført nogle gange, og det er vel også en del af baggrunden for, at ordførelserne har været relativt korte.

Jeg skal til hr. Glistrup sige, at jeg ikke i dag har et bedre bud på bruttounderskuddet på statsbudgettet end de 42,9 mia kr., der var nævnt i notatet fra begyndelsen af oktober, men finansudvalget er i fuld gang med arbejdet med at gøre finansloven færdig, og vi får jo det endelige resultat inden for en relativt kort tid.

Jeg skal i øvrigt i anledning af hr. Glistrups betragtninger angående relationerne til skattelovgivningen sige, at disse jo ikke er ændret i denne lov i forhold til tidligere love af samme indhold.

Til hr. Palle Simonsen, og det gælder flere andre ordførere, der var inde på spørgsmålet om tidspunktet for fremsættelse af dette forslag, vil jeg gerne sige, at regeringen har fremsat dette forslag nu, fordi det, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er en ret begrænset bemyndigelse, vi har tilbage, og en bemyndigelse, der i hvert fald slet ikke med sikkerhed kan række til udgangen af indeværende år. Som regel finder der en del fornyelser sted i slutningen af året: der sker en del udtrækninger i december, og en del af disse penge bliver genplaceret.

Jeg kan sige til hr. Palle Simonsen, at beløbet 69 mia kr. er korrekt. Det er jo brutto-beløbet, og som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil det formentlig afkaste et provenu, altså en likviditetsopsugning i størrelsesordenen 52 mia kr.

Jeg vil også godt sige om dette beløbs størrelse, at når vi opererer med en vis sikkerhedsmargen og altså et lidt større beløb, end der direkte kan udledes dels af den likviditetsforøgelse, der vil følge i resten af året, dels af det, der er budgetteret på det kommende års finanslov, hænger det bl. a. sammen med, at vi meget gerne ser, at denne bemyndigelse kan række, til vi er kommet

[Finansministeren]

helt igennem 1980, således at vi kan få bemyndigelsesforslaget i fortsættelse af finansloven og ikke som her forud for finansloven.

Jeg skal også til de ordførere, der har givet udtryk for ønsket om at se regeringens samlede udspil og ønsket om at se dette i sammenhæng med den endeligt vedtagne finanslov, sige, at det er et synspunkt, som jeg godt forstår baggrunden for. Jeg håber, at de pågældende partier og de pågældende ordførere også vil se denne sag i sammenhæng med behovet for, at vi ikke får en periode, hvor der ikke er en bemyndigelse, der kan sikre, at vi kan foretage en løbende opsugning af den likviditet, der udgår fra underskuddet på statens budget. Og lad mig tilføje, at størrelsesordenen tror jeg de allerfleste partier her i tinget vil være ikke bare bekendt med, men også enige med regeringen om.

Jeg erindrere drøftelsen, sidst vi behandlede et sådant forslag. Da var det nogenlunde de samme bemærkninger, vi fik fra hr. Palle Simonsen. Vel, tallene i dag er større. Sidst var de også større end forrige gang. Men jeg vil godt understrege, at de besparelsesforslag, der lå bag hr. Palle Simonsens bemærkninger sidste gang, var, så vidt jeg husker, af størrelsesordenen $3\frac{1}{2}$ mia kr.

Jeg vil godt sige til hr. Bertel Haarder, at det finanslovsforslag, som jo er en hovedbestanddel bag dette lovforslag om bemyndigelse, er jo det finanslovsforslag, der blev fremsat af SV-regeringen i august måned, og jeg vil tilføje, at det fortsat er regeringens mål og klare forventning, at vi gennemfører besparelser på denne finanslov af den størrelsesorden, der var aftalt af den daværende regering. Jeg er ikke bekendt med, hvad det er for nogle udtalelser fra statsministeren, der skulle have bragt hr. Bertel Haarder i tvivl om gennemførelsen af disse besparelser.

Så vil jeg gerne til fru Ingerlise Koefoed sige, at vi betragter ikke dette som en evighedsmaskine. Vi er fra regeringens side fuldt opmærksom på de problemer, der knytter sig til, at vi opererer med disse store udstedelser af obligationer og statsgældsbeviser, men der er jo, som fru Ingerlise Koefoed var inde på, en klar sammenhæng med den finanspolitik, der har som sigte at opretholde det højest mulige beskæftigelsesniveau, og det er fuldstændig rigtigt, som fru Ingerlise Koefoed var inde på, at en strammere finanspolitik selvfølgelig får afledede virkninger på en

række andre områder. Det er lige så rigtigt, at hvis man førte den samme finanspolitik uden at foretage denne opsugning, ville der komme en række følgevirkninger, bl. a. med hensyn til øget inflation, som ville skabe behov for andre foranstaltninger.

Jeg kan ikke i dag give nogen specifikation af, hvorledes serierne vil blive udbudt. Det har man heller ikke gjort ved tidligere lånebemyndigelser. Det er indgået i drøftelserne, hvilke løbetider man ville operere inden for, og så har det i høj grad været markedet, der har været afgørende for, hvordan de endelige udbud har været.

Jeg kan sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at det er rigtigt, at der med bemyndigelsen fra sidste år blev lagt op til en lidt længere løbetid, og det fremgår også af bemærkningerne til lovforslaget, at det er lykkedes at komme frem til en lidt længere løbetid for den samlede masse af statsgæld, en forlængelse på ca. 7 måneder.

Jeg skal derudover til hr. Wilhjelms sige én ting om renteniveauet, og det er, at hvis man ikke foretog denne opsugning, ville renteniveauet være lavere. Det tror jeg også hr. Wilhjelms havde som baggrund for sit spørgsmål. Jeg har ikke her et svar på – og jeg vil nok være lidt tvivlende over for, om man overhovedet er i stand til at besvare det stillede spørgsmål – hvad renten ville være, hvis man så bort fra denne opsugning, fordi en sådan fremgangsmåde ville have en række afledte virkninger, som ville tvinge regering og folketing til at træffe en række andre foranstaltninger. Jeg skal ikke forsøge at fjerne hr. Wilhjelm's bekymring med hensyn til, om det kan lykkes at få et eksakt tal på, hvad renten ville have været, hvis disse foranstaltninger ikke blev gennemført, for regeringen finder det ikke ansvarligt ikke at foretage en opsugning nogenlunde svarende til den likviditetsudpumpning, der finder sted.

Jeg skal lige til sidst give tilsagn om at bidrage til afklaringen af de ting, der har været ønsket afklaret under udvalgsarbejdet, og takker endnu en gang for modtagelsen.

Bertel Haarder (V):

Hr. Bilgrav-Nielsen kunne helt have sparet sig sine spydige bemærkninger, for det, jeg sagde, var udelukkende, at jeg ville fastholde regeringen på dens erklærede løfte, og det vil

[Bertel Haarder]

sige på det, der var aftalt mellem S og V i den gamle regering, nemlig at det ikke bare er på årsbasis, men fra 1980. Det vil sige, at også i 1980 skal der spares 2,5 mia kr., samt at pengene ikke bare skal bruges til en hel masse nye udgifter, samt at vi skal se, hvad der kommer ud af den indkomstpolitik, som jo er en klar konsekvens af Marienborgaftalen. Det drejede sig om at fastholde regeringen på den meget nødtørftige stramning, som SV-regeringen stod for. Det, det drejer sig om – og det var det, vi ville se, før vi gav denne lånebemyndigelse – og det, jeg kaldte brandstifteri, er altså det at begynde at gå ud over de i forvejen ikke for stramme aftaler, der var indgået af SV-regeringen.

Palle Simonsen (KF):

Jeg synes ikke, at finansministerens svar med hensyn til tidspunktet for fremsættelsen af forslaget var særlig overbevisende. Det, der er spørgsmålet, er, hvad der egentlig gemmer sig af bekymringer længere inde i finansministerens hoved omkring denne sag. Når vi nu ser tilbage, kan vi konstatere, at den 9. februar 1979 fik den tidligere finansminister en bemyndigelse til udstedelse af statsobligationer på 25 mia kr. Der er i dag, efter den nye finansministers beregninger, 6,9 mia kr. tilbage, dvs. næsten $\frac{1}{3}$ af den ramme, som blev givet af folketinget den 9. februar 1979. Vi går da ud fra, at om blot en måned har dette folketing truffet beslutning om den fremtidige økonomiske politik. Skal finansministeren virkelig bruge mere end disse 6,9 mia kr. inden for denne måned? Så synes jeg nok, der må være andre forklaringer end indfrielsen af tidligere udstedte statsobligationer, og det burde man i hvert fald have forudset på et tidligere tidspunkt. Jeg synes derfor, argumentationen på dette område er svag fra finansministerens side.

Hvad angår den seneste debat, vi havde om bemyndigelser, henviser finansministeren til, hvad vi sagde om besparelserne. Her må jeg gøre gældende – det tror jeg også jeg sagde i mit første indlæg – at vi forestiller os ikke, at der kan skabes balance mellem indtægter og udgifter i næste finansår. Så urealistiske er vi ikke. Men vi ønsker, at der skal træffes nogle beslutninger om, at det skal ske over en kortere årrække. Vi forestiller os heller ikke, at man kan undgå en likviditetsop-

sugning, men vi ønsker at tvinge regeringen til at forhandle reelt om de besparelser, der skal gennemføres, for at vi over denne kortere årrække kan få skabt en balance. Og lige så vel som finansministeren kan takke nogle af ordførerne for en positiv modtagelse i dag, kan vi, der ikke har været positive, i hvert fald konstatere, at finansministeren ikke har noget flertal på nuværende tidspunkt, så det kunne jo være, at det kunne lykkes denne gang at tvinge regeringen til f. eks. nogle realistiske sparedrøftelser og i øvrigt en realistisk økonomisk politik, så vi ligesom bedre kunne få has på disse ting.

Glistrup (FP):

Jeg vil gerne selvbestaltet opkaste mig til voldgiftsmand i sagen mellem hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Bertel Haarder, og jeg vil give hr. Bilgrav-Nielsen 100 pct. ret. Det er venstre, der har været med til at anstifte denne brand. Hvad ligner det dog fra hr. Bertel Haarders side at ville forplumre vandene ved at sige: ja men statsministeren kom til at bruge to ord, nemlig at de 2,5 mia kr. skulle være på årsbasis, og så kunne det jo være, at det i 1980, hvor det altså ikke fik virkning i alle 12 måneder, kun blev 1,7 mia kr. eller noget lignende. Det er jo så blimrende ligegyldigt, om man har de 2,5 mia kr., som venstre gik ind for i sin aftale med socialdemokratiet, eller man har 1,7 mia kr., når vi ved, at underskuddet uden disse besparelser er af størrelsesordenen 45,4 mia kr. Så svinder det ærlig talt fuldstændig ind til at have latterlighedens skær, det strå, som den druknende hr. Bertel Haarder forsøger at klamre sig til. Det er helt, helt andre besparelser, der skal til, hvis underskuddet skal til at fortage sig. Og da var det selvfølgelig meget betryggende at høre den nye finansminister oplyse, at regeringen var fuldt opmærksom på, at der knytter sig nogle vanskeligheder hertil, og at man ikke kan fortsætte ad fru Ingerlise Koefoeds perpetuum mobile-vej med hensyn til disse underskud. Men har man noget som helst at have disse bekymringer i hos regeringen? Vi ved, at statens udgifter automatisk vil stige og stige og stige, bl. a. i kraft af, at hver gang man optager lån, kommer der nogle nye udgifter til renter og afdrag fra statens side, og så siger man altså, at man nu har bekymringer ved at fortsætte med at gå lånevejen,

[Glistrup]

men man kan simpelt hen ikke få løst den ligning, uden at man enten sætter udgifterne ned eller indtægterne op for statens vedkommende. Jeg vil derfor bede finansministeren om mere kraftigt at forklare os, hvordan det gab, som altså nu er blevet af størrelsesordenen 40-45 mia kr. på årsbasis, skal udfyldes. Det er jo ikke nok bare at have de skønne tanker og ædle hensigter, som finansministeren gav udtryk for. Der må være et eller andet konkret om, hvordan man vil fjerne dette underskud på 40-45 mia kr., som i sig selv har en iboende tendens til at vokse, og som altså vil føre til, at vi nødvendigvis - så langt kan vi være enige - må optage lån af den størrelsesorden. Hvordan vil man fjerne dette underskud? Hvor meget vil man forhøje skatterne med, og hvor meget vil man forsøge at sætte udgifterne ned med? Summen af de to tal må blive ca. 50 mia kr., det er størrelsesordenen, og ikke den af hr. Bertel Haarder omtalte 1,7 eller 2,5 mia kr. Hvordan vil man få disse ting til at hænge sammen, således at man sammenlagt forøger skatteudskrivningen og mindsker statens udgifter med et beløb på op mod 50 mia kr.? Det er realiteterne, og vi må kunne gøre krav på, at den, der får finansministerløn, også kan oplyse folketinget om, hvordan man vil nå frem til at klare disse problemer, for ellers stavrer vi bare videre ad vejen mod det, som altså nu ifølge hr. Arne Melchior på nudansk hedder, at vi farer ned i afgrunden; det er faktisk lige præcis det, vi gør i øjeblikket. Man skal forhåbentlig ikke være forhenværende finansminister for at fatte det. Det ville være rart, hvis også den nuværende finansminister kunne sige, at han forstod det, og kunne forklare helt koncist, hvordan vi skal undgå det.

Ingerlise Koefoed (SF):

Finansministeren sluttede med at sige, at man ville se velvilligt på de spørgsmål, der var blevet stillet her, og jeg vil godt spørge, om jeg kan opfatte det som et tilsagn om, at vi under udvalgsarbejdet vil prøve at finde ud af, hvad vi kan gøre mod det, som jeg kaldte lovlige skattefiduser. Jeg har forstået af diskussioner i TV og pressen, at den tidligere finansminister, hr. Anders Andersen, var klar over problemet og indstillet på, at der måtte gøres et eller andet ved det, og jeg vil

meget gerne, at vi går nøjere ind på det under udvalgsarbejdet.

Så vil jeg gerne sige til hr. Palle Simonsen, at når vi fra SFs side forholder os lidt afventende over for forslaget og også gerne vil se, hvad der kan komme til at ligge i den kommende finanslov og i regeringens planer, er det ikke, fordi vi er enige med de borgerlige i, at der må en yderligere nedskæringspolitik til, men fordi vi ønsker at se, hvad der bliver ud af de forslag, som også ligger i statsministerens redegørelse, og som kunne give os håb om, at der i dette land og fra dette folketing kunne blive åbnet for en reformpolitik til gavn for de mennesker, som i alt for mange år har været udsat for indkomstpoltikken og nedskæringspolitikken.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg vil gerne have lov til at gøre tre bemærkninger. Den ene er til fru Ingerlise Koefoed, og det, jeg her vil sige, er, at skatteministerens jo arbejder med en række ting i lovgivningen, og jeg tror oprigtigt talt, det er mest hensigtsmæssigt, at vi lader arbejdet med ændringer i skattelovgivningen foregå i skatteudvalget og efter udspil fra skatteministerens.

Til hr. Palle Simonsens bemærkninger om, at jeg skulle have forudset det på et tidligere tidspunkt, hvis der kunne være problemer med, om bemyndigelsen kunne række til engang i det nye år, må jeg sige, at jeg jo ikke har kunnet komme tidligere. Dette lovforslag er fremsat så tidligt, som det overhovedet har været muligt.

Den tredje bemærkning, jeg skal gøre, er til hr. Bertel Haarder. Jeg vil gerne, for at der ikke skal være nogen tvivl om det, gentage, at aftalen i SV-regeringen gik ud på at gennemføre besparelser på 2½ mia kr. på årsbasis.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

[Anden næstformand]

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der var herefter ikke mere på dagsordenen.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 1 stedfortræder for statsrevisor Grünbaum.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Det er meddelt mig, at udenrigsminister Kjeld Olesen ønsker at nedlægge hvervet som stedfortræder for statsrevisor Grünbaum. Til ny stedfortræder har vedkommen-

de gruppe udpeget Camre, som herefter er valgt.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 14. november, kl. 9.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 14.19
